

БІЛІМ ЖАРЫСЫ

Ахмет Байтұрсынов атындағы
Қостанай мемлекеттік университетінің
студенттер газеті

30 қыркүйек
2019 жыл
№7 (172)

Газет 1998 жылы 22 наурыздан шыға бастады

На базе Костанайского государственного университета им. А. Байтұрсынова прошла областная Ярмарка профессий. Учащиеся 9-11 классов 12 школ города и студенты колледжей смогли посетить ее и пройти собеседование, которое поможет определиться с будущей сферой деятельности.

На ярмарке работали десятки площадок. Начальник отдела профориентации и тестирования Арман Бекмагамбетов отметил, что основная задача мероприятия - познакомить подростков с образовательными программами университета:

– Это мероприятие проводит областной отдел образования. Мы постарались собрать выпускников школ и колледжей, которые сейчас стоят перед выбором вуза. Знакомство с образовательными программами университета позволит сделать выбор будущей специальности более осознанным, - говорит Арман Бекмагамбетов.

Представители колледжей и университета раздавали брошюры и беседовали с учащимися. Школьники основательно подошли к выбору профессии, они не только следуют своим желаниям, но и учитывают спрос в специалистах:

– Я планирую поступить в университет на специальность «Учет и аудит», выучиться на бухгалтера-экономиста. Мне кажется, что хорошие бухгалтера и экономисты нужны всегда. По моим исследованиям, сейчас большой спрос на таких специалистов поскольку они нужны на любом предприятии и у меня всегда будет стабильный доход и работа, – сказала Дайана Рагоз ученица 9 класса средней школы №16.

А Мади Жанбатыров - ученик 11 класса школы гимназии им. С. Мауленова мечтает стать летчиком. Но его заинтересовал наш университет, так как здесь есть военная кафедра, а также специальности IT-технологии и инженера. Обо всем этом он узнал благодаря тому, что пришел на ярмарку профессий.

– Очень здорово, что школьникам показывают весь спектр возможностей. Потому что дети могут не знать о какой-то профессии, не догадываться о существо-

ЯРМАРКА ПРОФЕССИЙ

вани какого-то учебного заведения. А на такой ярмарке сразу складывается общая картина. Я думаю, такие мероприятия полезны не только детям, но и родителям, ведь мы тоже думаем, ищем варианты, которые можно предложить ребятам, - считает Мади.

Организаторы ярмарки построили работу по нескольким блокам. В холле расположился своеобразный выставочный зал, где разместили свои стенды выпускающие кафедры. Посетители могли на одной площадке познакомиться с программами и направлениями подготовки учебного заведения, задать вопросы

преподавателям по поступлению на ту или иную специальность, об организации учебного процесса, возможностях, которые предоставляются студентам КГУ им. А. Байтұрсынова. А некоторые даже провели презентацию.

Вступительные экзамены, гранты, стипендии и возможность бесплатного посещения секций и кружков – вот, что интересно нашим абитуриентам.

В рамках мероприятия был проведен концерт, где каждое учебное заведение могли представить свои творческие номера.

Ради таких лайфхаков на Ярмарку профессий и приезжают со

всего города. Да, в каждом учебном заведении со школьниками на классных часах говорят о том, куда поступать и как искать работу. Но именно большие городские мероприятия позволяют, что называется, «сверить часы», понять, все ли правильно делается, и наиболее полно увидеть, что предлагает современный рынок труда и система образования.

На Ярмарке школьникам показали, какие бывают профессиональные задачи в разных сферах. Так, представители кафедры программного обеспечения КГУ продемонстрировали робота, а представители кафедры машин и тракторов

объясняли школьникам, что такое сварка и как делать швы.

Площадки выставки работали весь день. Кто-то из школьников выбирал одну секцию и досконально расспрашивал спикеров, кто-то ходил от точки к точке. Организаторы ярмарки говорят, что все подходы в данном случае хороши, ведь, конечно, за несколько часов нельзя рассказать школьникам обо всех профессиях. Тем не менее, даже короткое пребывание на площадке позволяло школьнику получить новые знания о множестве областей деятельности, которые обязательно пригодятся им при выборе будущей профессии.

БҮГІНГІ
САНДА

4 стр.

Моя семья – это мой тыл

6 стр.

КГУ – мой выбор!

8 бет.

Ректор грантының иегері

ПОСЛАНИЕ ПРЕЗИДЕНТА – 2019

Диалог – основа стабильности и процветания Казахстана.

Серикжан ИСМАИЛОВ,
кандидат исторических
наук,
доцент КГУ имени А.Бай-
турсынова.

Одним из острых вопросов, которые в последнее время волновали всех казахстанцев был земельный вопрос. В своем Послании Президент Токаев К-Ж.К. отдельно выделил данную проблему, заявив следующее: «Как глава государства, заявляю: наша земля не будет продаваться иностранцам, этого мы не допустим». Таким образом, Президент четко выразил позицию по данному вопросу. Думаю, все граждане Казахстана услышали то, что они хотели услышать от главы государства.

Хотелось бы отметить, что Президент Токаев К-Ж.К. имеет огромный дипломатический опыт работы, возглавляя долгое время внешнеполитическое ведомство Казахстана. Исходя из данного факта Республика Казахстан будет продолжать работать в том направлении, которое было заложено в течении последних лет. Наша столица стала диалоговой площадкой для разрешения конфликтных ситуаций противоборствующих сторон, например, межсирийские мирные переговоры. Думаю, в дальнейшем г. Нур-Султан останется городом, где будут проводиться подобного рода мероприятия, способствующие стабилизации ситуации в мире и налаживанию конструктивных отношений между различными конфликтующими сторонами. Такая деятельность создала нашему государству положительный имидж и он будет только укрепляться. Казахстанский опыт мирного сосуществования разных народов мог бы послужить примером для других государств, где остро стоят проблема межэтнического взаимодействия.

В своем Послании Токаев К-Ж.К. отметил вопрос о выходе национального бизнеса на международный рынок. Не секрет, что наши компании в международной торговле в основном представлены в сырьевом секторе. Готовая продукция казахстанских фирм очень малоизвестна другим странам. Поэтому, Президент дал

поручение правительству о создании условий для вывода среднего бизнеса на международный уровень. Создание условий для привлечения иностранных инвестиций именно в малый и средний бизнес, что повысит его конкурентоспособность на международной арене. Данная стратегия даст экономике Казахстана мультипликативный эффект, что положительно отразится на всех сторонах жизни общества и будет создавать позитивное отношение к казахстанской продукции, формировать положительный имидж государству. Президент конкретно отметил, кто непосредственно будет отвечать за данное направление.

Отдельной строкой отметил он вопрос деятельности Международного финансового центра «Астана» (МФЦА), который должен стать новой площадкой развития и использования новейших цифровых технологий, при этом основным партнером выступает Назарбаев Университет. Возможно, со временем другие казахстанские ВУЗы и компании, работающие в сфере высоких технологий смогут войти в данный проект со своими идеями и разработками.

Президент ставит задачу и перед агропромышленным отраслью экономики, где также должны быть привлечены иностранные инвестиции и технологии, способствующие росту аграрного сектора, увеличение выпуска готовой продукции и вывод казахстанской продукции на мировой рынок. Казахстан в настоящее время имеет собственные позиции в данном секторе, но их необходимо усиливать, так как растет конкуренция со стороны других стран.

Особое внимание Токаев К-Ж.К. выделил проблему развития инфраструктуры, особенно в сельской местности. В данный проект войдут такие важные направления, как обеспечение населения чистой водой, газоснабжение, ремонт и прокладка новых дорог и т.д.

Таким образом, в первом Послании Президент Токаев К-Ж.К. определил основные направления развития внутренней и внешней политики, обозначив приоритет создание достойных условий для качественного повышения жизни казахстанцев.

Рухани жаңғыру «Первые всадники» –

Так называется второй эпизод фильма «Первые всадники» трилогии «EQUUS: История лошади», показ которого состоялся в КГУ имени А.Байтурсынова. Фильм представили участники международного автопробега «TheGreatSteppeProject», который стартовал в рамках реализации программы «Рухани жаңғыру» и задач из статьи Елбасы «Семь граней Великой степи» из духовной столицы Казахстана – города Туркестана по 26 странам Европы. В документальной ленте на основе научных исследований и современных информационных технологий реконструированы периоды из жизни существовавших на просторах Казахстана древних культур, жизнедеятельность которых была связана с одомашниванием лошади. Этот процесс определил создание новой системы коммуникации человечества и послужил началу активных миграций, зарождению новых этносов и ранних государств. Лента является результатом международного сотрудничества продюсеров Канады и Казахстана. Отснятый лучшими съёмочными группами на оборудовании высокого разрешения под руководством канадского режиссёра, продюсера, антрополога Найоби Томпсона и казахстанского продюсера, исследователя Нурбола Баймуханова с иллюстрированной симфонической музыкой известного композитора Даррена Фанга (США), сериал «Equis: История лошади» предстал наиболее ис-

черпывающим научным исследованием природы лошади на долгие годы вперёд.

«В картине раскрываются доказательства того, что впервые одомашнивание лошади человеком произошло именно на территории современного Казахстана. Основными доказательствами этого являются результаты ДНК - генетических исследований ведущих мировых ученых-экспертов, пробы для которых были получены благодаря артефактам, найденным в ходе раскопок поселения «Ботай». Все это наглядно демонстрирует о о великом историческом вкладе наших предков в развитие всего человечества и зарождению новых этносов и ранних государств. Данный факт также отражен в статье Первого Президента нашей страны «Семь граней Великой степи», – отметил продюсер картины.

«Съёмки картины «Equis: История лошади» велись 3 года на территории 11 стран. В Казахстане картина снималась на территории Алматинской и Акмолинской областей. Документальная картина уже презентована в Казахстане, США и Канаде», – рассказал Н.Баймуханов.

На территории Казахстана съёмки проекта «EQUUS» прошли в 2016-2017 годах с привлечением казахстанских творческих команд, в том числе: историков консультантов, художников, актёров, каскадеров, строителей, декораторов, профессионалов в сфере искусства и дизайна ко-

стеров, которые тесно работали в сотрудничестве с канадской съёмочной группой. Также на съёмки картины было привлечено свыше 1500 голов скота.

Задачи автопробега «The Great Steppe Project», организованного при содействии Министерства иностранных дел РК, - продвижение имиджа Казахстана для международной аудитории в сфере просвещения древней истории Великой степи и традиций казахского народа, продвижение туристического и инвестиционного потенциала нашей страны, популяризация научно признанного факта, что Казахстан является колыбелью одомашнивания, наездничества. Картина произвела неизгладимое впечатление зрителю пришедшим на просмотр фильма.

На фото Нурбол Баймуханов,
сопродюсер проекта
«EQUUS: История лошади»

СЛЕТ ВОЕННЫХ КЛУБОВ

В сентябре на базе военной кафедры Костанайского государственного университета им. А. Байтурсынова прошел слет военно-патриотических клубов учебных заведений города Костаная.

В рамках «Года молодежи», в целях военно-патриотического воспитания с участниками слета были проведены занятия, показ образцов вооружения и военной техники, состоящих на вооружении в Вооруженных Силах Республики Казахстан.

Студентами военной кафедры были продемонстрированы строевые приемы с оружием, разборка и сборка оружия.

Основными целями проведения слета являлись пропаганда воинской службы, повышение имиджа Вооруженных Сил Республики Казахстан, укрепление сотрудничества между военно-патриотическими клубами.

По окончании слета в торжественной обстановке заведующий военной кафедры Костанайского государственного университета им. А. Байтурсынова полковник Леонид Оборин вручил участникам сертификаты.

Қыркүйек айында А.Байтұрсынов атындағы Костанай мемлекеттік университетінің әскери кафедра базасында Костанай қаласының оқу орындарының әскери-патриоттық клубтарының слеті өтті.

«Жастар жылы» аясында, әскери-патриоттық тәрбие мақсатында слет қатысушыларымен сабақтар өткізілді, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің қару-жарақ пен әскери техниканың үлгілерін көрсету өткізілді.

Әскери кафедра студенттерімен қарумен саптағы әдістер, қаруларды бөлшектеу және жинау көрсетілді.

Слетті өткізудің негізгі мақсаты әскери қызметті насихаттау, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің имиджін арттыру, әскери-патриоттық клубтар арасындағы ынтымақтастықты нығайту болып табылады.

Слет аяқталған соң салтанатты жағдайда А. Байтұрсынов атындағы Костанай мемлекеттік университетінің әскери кафедрасының меңгерушісі Полковник Леонид Оборин қатысушыларға сертификаттар табыс етті.

Қазақстандықтардың ортақ міндеті

Айгерім ТӨЛЕПОВА,
«Журналистика» мамандығының
3-курс студенті

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университетінде Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында берген бағыттарын айқындау мақсатымен пікір-алмасу шарасы өтті.

Оқытушылар мен студенттер қатысқан

отырыста Экономика және құқық институтының директоры Әлібек Табылдинов Мемлекет басшысы белгілеген 5 бағытты атап өтті және Жолдаудың маңыздылығына тоқталды. Ал Президенттің түрлі салаларға байланысты берген нұсқауларын сараптау үшін сол бағытта қызмет ететін мамандар шақырылды. Олар Қасым-Жомарт Кемелұлының тапсырмаларын орындау барысында облыс бойынша нақты қандай шаралар өткізілетіндігіне тоқталды. Мәселен Қазақстан халықтар Ассамблеясы облыстық хатшылығының меңгерушісі, төраға орынбасары Бибігүл Аққожина мә-

дениеттің дамуы мен халықтың әлеуметтік қамтылуы жайында сөз қозғаса, ҚР ІІМ-нің Ш.Қабылбаев атындағы Қостанай академиясының психологиялық дайындық орталығының жетекшісі, полиция майоры Мырзабек Тойғанов құқық қорғау жүйесінің реформалары және сыбайлас жемқорлықтың алдын-алу мәселелері төңірегінде әңгіме өрбітті. Ал жоғарғы білім беру сапасын арттыру шаралары туралы А.Байтұрсынов атындағы ҚМУ-нің Ғылыми жұмыс және интернационализация проректоры Әлімжан Бекмағамбетов баяндап берді.

Абыройлы іс

Алмас БАЙДРАХМАН,
ҚМУ-нің баспасөз хатшысы

2016 жылы Қазақстан Республикасының Қорғаныс Министрінің қолдауымен университетімізде Әскери кафедра ашылды. Ол Қазақстан Республикасының қорғаныс министрлігінің кадеттік корпусына бекітілген.

Аймақтағы жалғыз әскери кафедра ҚМУ-да. Сондықтан тек біздің университеттің студенттерінің әскери дайындықтан өтуге мүмкіндіктері бар және негізгі мамандығы бойынша дипломмен қоса әскери билет, «Резервтегі лейтенант» әскери атағына ие болады. Кафедра оқытушыларының құрамына запастағы офицерлер кіреді.

Университетте әскери білім алушыларға барынша жағдай жасалды. Кабинеттер қажетті құрылғылармен, әскери машықтануға керекті жабдықтармен материалдар мен стендтермен қамтылған. Мәселен, сыныптарда радиостанция үлгісіндегі байланыс құралы бар, ал өндірістік қамту сыныбында етті өңдеу мен сақтау нормалары көрсетілген плакаттар ілініп тұр. Кафедраның ашылғанына көп уақыт болмағанымен техникалық база жоғарғы деңгейде. Оқу-құралдары да жеткілікті. Кітапхана қоры – 300 дана әскери әдебиет.

Кафедра университет ғимаратында орналасқанымен мұнда нағыз әскердегідей, талап қатал. Оқу процесіне кедергі болмас үшін ұялы телефондар кезекшіге тапсырылады.

Осы жылы жазда әскери кафедраның 183 студенті мен офицерлері алғаш рет ұзақ оқу-жаттығу жиындарында болды. Жиын Шоқан Уәлиханов атындағы ҚР Қорғаныс Министрлігінің Кадет корпусының әскери полигонында өтті. Мемлекеттік стандарттарға сәкес әскери кафедраға қабылданған және оны 2 жылдан кейін тамамдаған запастағы офицерлер оқу-жаттығу жиындарына қатысуға міндетті.

Болашақ журналистер, ветеринарлар, заңгерлер, инженерлер, математиктер, физиктер, агрономдар мен экономистер ыстық аудиторияны 15 күнге далалық жағдайға алмастырды.

Полигондағы міндеттер мен күн тәртібі әскердегідей. Студенттер шатырларда тұрды. Осы уақыт аралығында курсанттар қадамдар үндестігін жетілдірді, қару-жарақты игеруге машықтанды, әскери көліктерді жүргізіп үйренді. Кедергілерден өту, тапаншалармен, пулеметтермен ату – күнделікті жаттығулар.

Әскери кафедрада оқу – студенттер үшін мәртебе.

«Мотоатқыш мылтық құрамаларын жауынгерлік пайдалану» мамандығы әскери кафедрасының 25-взводының студенті Данат Бекенов: «Бірінші курста жүріп-ак

әскери кафедра туралы естідім, талаптарын біліп, құжаттарымды жинақтай бастадым. Шешімді ата-анам да бірден құптады. Дайындық барысында әскери кафедра қатарына ілігу оңай еместігін білдім. Қатаң іріктеуден өттік. Дайындық бірінші курстың бірінші күнінен басталды. Өйткені басты критерийлердің бірі – ГРА жоғары болуы шарт».

«Қалай болғанда да, әскери кафедра бабылдық, дайындық, тәжірибе жинау және өз бетінше шешім қабылдау мектебі болып табылады. Ал жазғы оқу-жаттығу жиыны ол – аптасына 7 күн, тәулігіне 24 сағат, әскери

режимдегі жаттығулар. Жаттығу полигоны аумағында шатырлар, жұмыс орындары, тактикалық алаң, әскери ас үй орналастырылды. Мұның барлығы әскери тәжірибені дамыту үшін қажет. Кадет корпусы біздің студенттердің әскери дала жаттығуларының сәтті өтуіне толықтай көмек көрсетті», – дейді әскери кафедра бастығы, полковник Олег Оборин.

Кафедраға қабылдау және оқу үрдісі

жайында айта кететін болсақ: Студенттер әскери кафедраға конкурстық негізде қабылданады. Іріктеу Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріндегі әскери-дәрігерлік сараптама негізінде өткізілетін медициналық куәландыру, кәсіби-психологиялық сараптама, дене тәртібіне байланысты нормативтерді тапсыру сияқты бірнеше іріктеу кезеңдерінен тұрады. Іріктеудің ең басты қағидасы – студенттің оқу үлгірімі. Осы

кезеңдерден мүдірмей өткендері бес әскери мамандықтар бойынша білім алады: «Мотоатқыштар бөлімшесінің жауынгерлік қолданысы» (МӨЕ); Құрлықтағы әскерде тәрбиелік және идеологиялық жұмыстарды ұйымдастыру; Құрлықтағы әскерде байланысты ұйымдастыру; Азық-түлікпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру; Психологиялық жұмысты ұйымдастыру.

Кафедра түлектері запастағы офицер бола алады. Сондай-ақ әскери кафедрада студент қыздардың оқуына мүмкіндік бар. Олар «байланыс құралдарын жөндеу және пайдалануды ұйымдастыру» мамандығы бойынша білім алады.

Оқу орыс тілінде жүргізіледі, бірақ теориялық материалдардың барлығы қазақ тіліне аударылады. Оқу үдерісі теориялық және практикалық бөліктерге бөлінеді, сыныптар да сол қағидаға сәйкес жабдықталған: әскери басқару сыныбы, тактикалық дайындық сыныбы, арнайы тактикалық дайындық сыныбы, компьютерлік сынып, байланыс мамандарын дайындау сыныбы, тәрбиелік және идеологиялық жұмыстарды ұйымдастыру мамандарын оқыту сыныбы бар. Сондай-ақ жөртөле қабатында атып үйрену залы, яғни тир орналасқан. Мұнда әскери кафедра студенттері мергендік қабілеттерін шындай алады. Кафедра ғимаратында қару-жарақ пен әскери техника тұратын арнайы бокстар да бар.

Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі ҚМУ-нің әскери кафедрасын кейбір әскери мүлікпен қамтамасыз етті. Атап айтсақ, Р-142 А радиостанциясы мен «далалық ас үй». Жақында кафедра мүлкі жаяу әскерге арналған әскери машинамен толықты. Аталмыш техника көрнекі түрде зерттеуге мүмкіндік береді.

Айта кету керек, әскери кафедрада болашақ офицерлер – Отан қорғаушылардың жоғары моральдық-психологиялық қасиеттерін дамытуға бағытталған әскери-патриоттық тәрбие жұмыстары жоғары деңгейде жүргізілуде. 2018 жылдың 4 мамырында кафедра базасында «Жәнібек Тархан» әскери-патриоттық клубы құрылды. Клуб құрамына бірінші курс студенттері де кірді.

ЮБИЛЕИ

Моя семья — это мой тыл

ЖИВУ ПО
ПРИНЦИПАМ
СВОЕГО НАРОДА

Родился я в Челябинской области, в маленьком поселке, где было 70-80 дворов. В 1929 году мой отец организовал в этом поселке колхоз, который состоял в основном из родственников. Практически всю свою трудовую жизнь он председательствовал в нем, хотя у него не было образования, он закончил годичную школу при медресе. Мама работала в животноводстве.

— Вот в такой простой семье родилось четверо детей. Старший брат — уникальный человек. Имея всего 7 классов образования, после армии начал работать учителем в нашем поселке. Для меня он — безусловный авторитет. Закончив учительские курсы, он всю жизнь проработал педагогом в школе, как и моя старшая сестра — педагог по образованию. Они сыграли огромную роль в становлении меня как личности. От них я перенял желание учиться и постоянно познавать что-то новое. К слову сказать, оба они являются заслуженными педагогами — брат заслуженный учитель РСФСР, а сестра — заслуженный учитель Казахской ССР.

ОПЫТ И
ПРАКТИКА

— **Муафик Каметаевич, как складывалась ваша карьера ветеринарного врача?**

— После окончания института у меня было направление в только что открывшийся научно-исследовательский центр ортопедии и травматологии им. Илизарова (г. Курган), в котором, как известно, лечат людей после различных травм, а опыты, как, оказалось, ставили на кошках и собаках. Но я не собирался жить в городе. Еще будучи студентом, практику проходил в Сарыкольском (Урицкий) районе. Поэтому после окончания института поехал в совхоз Тагильский комсомолец. Потом был госплемзавод Сулукольский — знаменитое хозяйство, которое занималось разведением племенного скота, в котором насчитывалось около 70-80 тысяч овец. Так что всю свою сознательную жизнь провел проработав в овцеводстве.

Именно работа в Сулуколе подтолкнула Муафика Каметаевича к науке. Однажды в это хозяйство приехали сотрудники Казахского научно-исследовательского ветеринарного института. Они испытывали препарат, который диагностирует на овцах

бруцеллез.

— Это был мой первый опыт в науке, который собственно и подтолкнул меня на мысль о том, что нужно продолжить работу в этом направлении. Все мои работы связаны с микробиологией и вирусологией, в частности, борьбе с бруцеллезом. Эта проблема, которая актуальна и сейчас, и не только для животноводства постсоветского пространства, но и стран Европы.

Этой теме посвящены кандидатская и докторская диссертации, которые Казахском научно-исследовательском ветеринарном институте.

— Я с благодарностью вспоминаю свою alma mater, которая дала мне базовые знания и научила мыслить, а не работать готовыми алгоритмами, которых, кстати, тогда просто не было. А благодаря работе над диссертацией, у меня появился опыт научных исследований и работы с иностранной литературой.

— **А что вы считаете важным в работе ветеринарного врача?**

— Любовь к профессии и глубокие знания в своей специализации. Кроме того, хороший врач должен ориентироваться в общих вопросах терапии и хирургии. Конечно, иметь глубокие знания на современном уровне во всех областях медицины физически невозможно, поэтому и существует специализация. Эффективный путь профессионального роста — это постоянный анализ своего опыта, как положительного, так и отрицательного, получение новых знаний путем посещения конференций и чтения иностранных журналов, поскольку переводная литература к моменту выхода в свет, порой, успевают устаревать.

О том, насколько важна профессия ветеринарного врача в советское время может продемонстрировать один случай.

— Уже работая над кандидатской диссертацией, мы в Сулуколе проводили вакцинацию овец. Наши исследования показывали, что 60% овец больны бруцеллезом. Тогда встал вопрос о том, что все это поголовье нужно сдать, а это, между прочим, отборное элитное поголовье. Руководство района, кстати, прислушалось к мнению ветврачей, хотя, конечно, для совхоза 4000 овец — это большая цифра. Но, несмотря на это, решили что нужно избавиться от больных овец, ведь от этого напрямую зависело здоровье тех людей, кто работает в этой отрасли. — К счастью, и сегодня приходит понимание и важность того, насколько необходим такой специалист в любом хозяйстве, — говорит Муафик Каметаевич.

После Сулуколя Муафик Мустафин работал на административной работе, ди-

Профессору, доктору ветеринарных наук Костанайского государственного университета им. А. Байтурсынова Муафику Мустафину исполнилось 70 лет. Мы поздравляем его с этой замечательной датой и беседуем с ним о ветеринарном образовании, о науке, о смысле жизни и о семье.

Сферу его научных интересов представляют ветеринарная микробиология, вирусология, эпизоотология, иммунология, микология с микотоксикологией.

ректором совхоза «Казанбасский».

О ВЕТЕРИНАРНОМ
ОБРАЗОВАНИИ

Конечно, базовые знания получил в институте, но многому научила практика. Диплом ветеринарного врача дал возможность работать ветеринарным врачом.

— Я вырос в деревне, да и сейчас фактически живу в нем. В городе у меня только работа. У меня свой дом, свое домашнее хозяйство.

Для меня было естественно — стать ветеринарным врачом. Ведь с детства, как себя помню, мечтал работать с животными, лечить их. Раньше в деревне ветврач был очень нужной и важной профессией, поскольку все вели домашнее хозяйство. Поэтому и поступил учиться в Троицкий ветеринарный институт, и с первого курса был очень старательным и прилежным студентом, ведь в вуз пришел за профессиональными знаниями, поскольку настоящий врач, лечащий животных, должен все знать, чтобы ничего не упустить в лечении — от него зависит жизнь животных.

— Как мне кажется, в то время образование давали хорошее, преподавательский состав и сильная материально-техническая база были на высоте. Нас обучали практической работе: мы ездили по колхозам и совхозам, прививали, стригли, брали кровь, проводили исследования. И к моменту окончания обучения у нас уже имелись представления и навыки работы. А после окончания вуза поехал в совхоз, практически сразу на должность главного ветврача, хотя была возможность остаться в городе.

— **Муафик Каметаевич, вы себя кем больше ощущаете — врачом или учителем?**

— В жизни человека есть определенные этапы, связанные с его взрослением, становлением и развитием. Первое мое призвание, профессия, которую я выбрал — ветеринарный врач. Но уже более 15 лет я работаю в университете и осознаю свою силу как педагога.

НАУКА И
ПРОИЗВОДСТВО

Пожалуй, пример Муафика Каметаевича — один из немногих случаев, когда человек занимаясь производством пришел в науку, а потом в вуз. Он знает все о наболевших проблемах животноводства, не понаслышке знает о кадровых проблемах. Поэтому работая в ветеринарной службе, а потом, создавая ветеринарные лаборатории в области Муафика Каметаевича четко осознавал, что производство, наука и вуз должны работать в тандеме. Поэтому в каждой ветлаборатории при его участии открыты классы для студентов. Еще обучаясь в вузе, каждый студент должен иметь представление о работе ветеринарной службы.

— Поэтому, как только в 1996 году я стал руководить ветлабораторией, сразу организовал класс для студентов. Уже тог-

да я понимал, что каждый студент должен обучаться не только по книгам, а наглядно. Я никогда не ставил вопрос о том, что надо поменьше студентов брать на практику. Наоборот, всегда старался работать со студентами, обучать их. За 18 лет работы я ни кого не уволил, никого не наказал. Моя тактика, наоборот сделать так, чтобы любой человек, даже если это подчиненный, смог признать свои ошибки, и чтоб у него всегда была возможность исправить их. Мой опыт показывает, что даже не самый прилежный студент может стать хорошим специалистом, если ему помочь в становлении в профессии, заинтересовать.

О СТУДЕНТАХ И
О СЕМЬЕ

Несмотря на то, что Муафик Каметаевич как правило читает лекции на старших курсах, он каждый год встречается с первокурсниками.

— Я стараюсь с каждым поговорить один на один. Считаю, что раз студент пришел к нам учиться, мы должны проявить к нему интерес, узнать чем он живет, чем увлекается, почему он пришел в профессию. Кроме этого, думаю, мы должны проводить и воспитательную работу, поскольку считаю, что нужно только выпустить хорошего специалиста, но и воспитать культурного образованного человека.

Муафик Каметаевич очень трепетно относится к каждому студенту. «Айналайын» — это обращение к каждому из них.

— **Семейные ценности для вас играют большую роль? Своих детей вы, вероятно, тоже «заразили» ветеринарией?**

— Да, семья, моя жена, дети — это мой тыл и спокойствие. Жена давала мне возможность самореализоваться, быть и домашнее хозяйство — это все было на ней. Но, к сожалению, юбилей я встречаю без нее, в прошлом году она ушла из жизни. Но благодаря ей, у нас выросли замечательные дети.

У меня их трое — две дочери и сын, они уже взрослые, самостоятельные люди. Мне с ними интересно, им, наверно, со мной тоже интересно, судя по тому, что они готовы со мной общаться.

Они — продолжение меня. Всю свою жизнь я придерживался правила: береги свою семью, будь ее примером.

— Кстати, сын пошел по моим стопам. Его решение стать ветврачом я принял с гордостью, но при этом я не давил на него, мы с супругой готовы были принять любое его решение. Он — доктор ветеринарных наук, на момент защиты — а ему было всего 28 — это был самый молодой доктор. Безусловно, я делюсь с ним своим опытом, помогаю ему.

— **Муафик Каметаевич, а что бы вы пожелали начинающим ветеринарным врачам?**

— Мне кажется, очень важным для нашей профессии иметь настойчивость и целеустремленность. И в медицине невозможно быть хорошим специалистом без постоянного развития и обучения. Ведь от нас зависит жизнь животных!

ЖАСТАР ЖЫЛЫ

Мүмкіндік...

Арайлым САРБАСОВА,
Баспасөз қызметінің бас маманы

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университетінің магистранттары Әнуар Бұқабаев пен Азамат Қамза – «Зерен-2019» жас кәсіпкерлер лагерінің алғашқы маусымының жүлдегерлері. Олар «Qazaq оуи» жобасымен екінші орынды иеленді. Жобаның мақсаты – еліміздегі орын алған мәселелерді бейне түсірілім арқылы жұртшылық назарына ұсыну және әр түрлі салалардағы білікті мамандарды таныту.

«Зерен-2019» республикалық танымдық жастар жазғы лагері 4 шілдеде ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Жастар және отбасы ісі комитетінің төрағасы Мадияр Қожахметтің жетекшілігімен салтанатты түрде ашылды. Лагердің мақсаты – жастарды Қазақстанның барлық өңірінде нақты

іске асатын, орнықты, әлеуметтік бағыттағы бизнес жобаларды жүзеге асыруға үйрету болып табылады. Лагерь жастардың өзін-өзі көрсетуіне көмектесіп, жастардың, соның ішінде ауыл жастарының экономикалық және әлеуметтік сапаларға қол жеткізуіне көмектесу үшін ашылған.

Лагерге қатысу мүмкіндігі 18 бен 29 жас аралығындағы Қазақстанның кез-келген азаматына және ТМД-ның ер елінен 5 қатысушыға берілген. Лагерь үш маусымға бөлінді. Әр маусымда 200 қатысушыдан болды. «Зерен-2019» лагерінде тұру және білім алу тегін. Бірінші ауысым 3-11 шілде аралығында, екінші ауысым 13-21 шілде, ал үшінші ауысым 23-31 шілде аралығында өтті. Барлық қатысушылар өз идеясын жүзеге асыру мүмкіндігіне қол жеткізді немесе лагерь тәлімгерлерінің көмегімен мүлде жаңа жоба жасай алды. Орындалған жұмыс-

тар қорытындысы бойынша өз бизнес-жобаларын таныстырды. Негізгі бағыттары: азаматтық қоғамды дамыту, кәсіпкерлік дағдылары, жасыл экономика, креативті экономика және жаңа медиа салалары.

Бірінші маусымның финалына жолдама алған 12 топтың арасынан 5 үздік жоба іріктеліп алынды. Олар жүлдеге тігілген 7 млн. теңгені өзара бөлісті. Жүлдегерлерге сыйақыны ҚР Премьер Министрінің орынбасары Гүлшара Әбдіқалықова табыстады. Жоғарғы шенді саясаткермен кездесіп, көкейлеріндегі сауалдарын қою мүмкіндігіне ие болған жастардың қуаныштарында шек болмады. Осындай қызықты шараның тағы бірі – Ақпарат және қоғамдық даму министрі Дәурен Абаевпен өткен кездесу. Министр қатысушыларды жаңа жетістіктерге ынталандырды, бағыт-бағдар берді.

«Лагерде өткізген тоғыз күннің ішінде көптеген кәсіби мамандардан кеңес алдық, өз ісінің майталмандары үздік кәсіпкер болудың қыр-сырымен бөлісті. Жобаның төрт бағытымен жіті таныстық. Олар: Азаматтық қоғамды дамыту; Кәсіпкерлікті дамыту; Жасыл экономика; Креативті экономика және жаңа медиа. Сондай-ақ аталмыш жоба біздің маркетинг, медиа, экология, азаматтық қоғам, эмоционалды интеллект бағыттары бойынша білімімізді жетілдірді. Аз ғана уақыттың ішінде жинақтаған тәжірибеміз – кәсіби біліктілігіміздің бастапқы баспалдағы деп білемін», – дейді Әнуар Бұқабаев.

КӨНЕНІҢ
КӨЗІ...

Назерке ДҮКЕНБАЙ,
Журналистика мамандығының 3-курс студенті

Мәдени мұраның алуан түрлілігі мен байлығы – өркениетті қоғамның негізгі белгілерінің бірі. Оның маңызды құрамдас бөлігінің бірі – археологиялық мұра. Қостанай облысының аумағында бір жарым мыңға жуық археологиялық ескерткіштер бары бел-

студенттері жыл сайын тұрақты түрде қатысады. Қола дәуіріне қатысты артефакттарды қалпына келтіру, зерттеу студенттер үшін өте қызық. «Халвай» маңындағы қорғандарды қазу барысында небір жәдігерлер табылды. Бұл өңірден табылған құнды артефакттың бірі – құйылған қазан. Ғалымдар үшін бұл үлкен жаңалық болды. Өйткені қола дәуірінің басында қиыстырусыз, түгелдей

гілі.

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университетінің тарих мамандығының студенттері мен археологиялық мұражайының қызметкерлері облыстағы көптеген қазба жұмыстарына атсалысты. Көптеген жәдігерлерді тауып, оны қалпына келтіру, зерттеумен айналысады. Жыл сайын тарих мамандығының бірінші курс студенттері археологиялық тәжірибеден өтеді. Олар екі жеті бойы шатыр құрып, елсіз мекенде тұрады, қиын да болса тандаған мамандықтарының ыстығы мен суығына төзеді. «Бірінші күндері қиналады, әрине, кейін қызығушылықтың буымен үйреніп кетеді», – дейді археологиялық мұражайдың меңгерушісі Андрей Логвин. «Қаратомар» су қоймасы жағалауындағы қорғандарды зерттеу жұмыстарына оқу ордамыздың археологиялық зертханасы қызметкерлері мен

құйылған қазандар болмаған деген тұжырым бар.

Әшекей, қару-жарақ және тұрмыстық бұйымдардың біразы университет зертханасында қалпына келтірілгеннен кейін облыстық өлкетану мұражайына тапсырылады. Кейбір жәдігерлер оқу орнында қалады. Осыдан 4 мың жыл бұрын қолданыста болған бұйымдар енді археологиялық зертхана сыныбының көркі.

НАШИ ВЫПУСКНИКИ

КГУ – мой выбор!

Мирхат Ажигалиев, выпускник специальности «Журналистика» КГУ имени А.Байтурсынова 2015 года, корреспондент-редактор информационного портала Tengrinews.kz.

В Костанайский государственный университет имени Ахмета Байтурсынова я поступил в 2010 году. Специальность «Журналистика» я выбрал осознанно, хотя, честно говоря, о журналистике я имел довольно скудные представления. Думаю, что большую роль в выборе профессии сыграла моя любознательность, любовь к чтению и написанию сочинений.

Экзамены в вуз дались мне довольно легко, как и дальнейшая учеба. К слову, об учебе, я считаю очень хорошим тот факт, что практика для студентов на кафедре журналистики и коммуникационного менеджмента организована после каждого года обучения. И проводится она под руководством опытных преподавателей кафедры и журналистов-практиков СМИ. Лично мне это, например, дало понятие, на какие предметы мне стоит сделать упор в университете.

В журналистике есть несколько направлений: электронная, печатная, телевизионная. По моему опыту, в первый год обучения еще трудно понять, с каким жанром ты точно свяжешь свою жизнь. Поэтому абитуриентам я бы посоветовал экспериментировать со стилями, благо за 4 года учебы кафедра предоставляет много возможностей для профессионального развития студентов. Главное – не лениться.

Наверняка многие задумываются о своем трудоустройстве после учебы. Не могу сказать, что найти работу после университета будет легко. Однако отмечу, что журналистика во все времена испытывала и испытывает кадровый голод – профессии не хватает профессионалов, а им сразу стать не получится.

Если вы всерьез задумались о профессии журналиста, советую начать работать уже на первом курсе обучения. В первую же практику вы должны зарекомендовать себя. Помните, что от вас в этом возрасте никто не ждет вели-

ких свершений, но такие качества, как любознательность, желание «пахать» и готовность браться за любые задания у вас непременно должны быть.

Как я уже отмечал, не бойтесь пробовать себя в разных стилях. В учебной программе специальности есть занятия по всем направлениям, но помните, что все это без закрепления на практике не задержится в ваших головах.

Еще один важный момент: практика – это не обязательно редакция. Пишите всегда и везде, даже просто для себя. Кроме того, всегда интересуйтесь политикой и экономикой, читайте новости и обязательно обсуждайте их с другими, ведь истина рождается в дискуссиях.

За 5 лет после окончания университета я успел поработать в разных сферах и городах. Работал в телевидении редактором программ, снимал сюжеты для новостей, а последние три года посвятил работе в интернет-порталах.

Сейчас я работаю в должности корреспондента-редактора на портале Tengrinews.kz. Первый год здесь я был корреспондентом в новостной ленте, отрабатывая брифинги и пресс-конференции. Далее я перешел в аналитический отдел. Сейчас пишу репортажи и статьи.

Что я могу сказать о работе в столице? Как я уже сказал, здесь не хватает журналистов, но не тех, кого нужно очень долго обучать – на это ни у кого нет времени, поэтому и нужно учиться, максимально использовать время, проведенное в университете.

Работа у нас конечно тяжелая, часто бывают авралы, скользящий график и прочие прелести. Но скажу вам честно, о выборе специальности я не пожалел ни разу. Лично для меня главное достоинство профессии – это разнообразие трудовых будней, то, чего в современном «офисном» мире многим очень не хватает.

ЛЕТНИЙ ИНСТИТУТ АЗИАТСКОЙ ЖУРНАЛИСТИКИ В БИШКЕКЕ

С 15 июля по 9 августа в г. Бишкек (Кыргызстан) прошел Центральноазиатский летний институт журналистики 2019 (CAJSI) для практикующих журналистов и студентов факультетов журналистики Афганистана, Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана, Туркменистана и Узбекистана.

Проект CAJSI является частью программы по развитию журналистики в Центральной Азии, финансируемой Государственным департаментом США и реализуемой Международным центром «Меридиан» в партнерстве с Американским университетом в Центральной Азии.

Старший преподаватель кафедры журналистики и коммуникационного менеджмента Костанайского государственного университета им. А. Байтурсынова – Мадина Булатова стала участницей программы.

О Центральноазиатском летнем институте журналистики я узнала от заведующей кафедры, которая порекомендовала отправить заявку на участие, – рассказывает Мадина. – Конкурс был большой, но мне посчастливилось стать частью команды CAJSI и провести незабываемые 4 недели обучения. Для меня это был практический опыт, необходимый для полноценной работы по подготовке будущих сертифицированных журналистов. Он также послужил

Посол США в Кыргызстане Дональд Лу и участница из Казахстана Булатова Мадина

основой для разработки учебной литературы и практических дисциплин.

Интерактивная учебная программа CAJSI предоставила возможности для развития навыков и получения знаний в таких областях, как журналистика данных; цифровые медиа; социальные сети; сторителлинг; проверка источников информации и фактчекинг; журналистская этика.

Обучение проводилось в кампусе Американского университета Центральной Азии, а также на тер-

Тренер по журналистике данных Анастасия Валеева с участницей из Кыргызстана

Делегация из Казахстана на мероприятии «Ночь культурного обмена», о. Исык-Куль

ритории пансионата Royal Beach на Исык-Куле. Занятия проводились на английском языке с возможностью одновременного обучения на русском языке, – рассказывает далее Мадина Булатова.

Тренерами летнего института выступили Директор Общественного Фонда «Институт Медиа Полиси» Бегаим Усенова и юрист Алтынай Исаева; исследователи международного интернет-издания журналистских расследований «Bellingcat» Нарине Хачатрян и Айганыш Айдарбекова; режиссер, победитель более 10 международных кинофестивалей в Турции, России, Катар, Казахстане и Эстонии – Адилет Каржоев; медиаэксперт, режиссер, победитель кинофестиваля «Соль Земли» (РФ, г. Самара), Международного экологического телевизионного фестиваля «Спасти и сохранить» (РФ, г. Ханты-Мансийск) – Ибрагим Хасан-Акунов; оператор, журналист и редактор веб-сайта «Kloop Media» Азат Рузиев; специалисты в области журналистики данных, основатели «Школы данных Кыргызстан» – Анастасия Валеева и Алтынай Мамбетова; аналитик данных, менеджер проектов, со-основатель Агентства журналистики данных MediaGun Сергей Устинов (РФ, Москва); экономист, редактор рубрики «Economics» в Central Asian Analytical Network – Савия Хасанова.

Участники Центральноазиатского летнего института журналистики 2019

Стоит отметить, что итоговой работой курса «Визуализация данных» стала статья, опубликованная на сайте The Village Казахстан. Ребята провели дата-исследование популярных имен в Казахстане. Для этого были проанализированы данные комитета по статистике Министерства национальной экономики РК за последние 30 лет и выявлена хронология событий и тенденции за этот период.

Не забывали организаторы и о культурных мероприятиях:

– Одним из самых ярких событий стала «Ночь культурного обмена», в ходе которой участники из разных стран рассказали о культуре своего народа и о своей стране через песни, стихотворения, танцы, традиции. Это было невероятно красиво и колоритно. Нашей делегации из Казахстана большую помощь оказало Посольство Казахстана в Кыргызстане, которые предоставили нам национальные костюмы.

Не менее интересной была поездка в Этно-комплекс «Suraga», где гостям приготовили национальное кыргызское блюдо «Бешбармак», подав его с жаждоутоляющим, оздоравливающим, тонизирующим напитком из отборных сортов ячменя, пшеницы и кукурузы «Шоро».

– Кухня Кыргызстана и Казахстана очень схожи, поэтому для меня все блюда были знакомы по вкусу, а вот ребятам из Афганистана и Таджикистана было интересно все попробовать. Приятным сюрпризом для всех нас стала вечерняя экскурсия по г. Бишкеку, – делится Мадина.

Программа летнего института завершилась вручением сертификатов. На память остались гигабайты фотографий, друзья из разных стран и огромное желание передавать знания и развивать межрегиональную сеть независимых журналистов и организаций СМИ в Центральной Азии.

БАҚ кеңістігіндегі терминдер

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі Тіл саясаты комитетінің тапсырмасымен Ш.Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығы 2019 жылғы 25 қыркүйекте «БАҚ кеңістігіндегі терминдер: тәжірибесі және теориясы» тақырыбында әдістемелік онлайн-семинар өткізді.

Саяси-экономикалық, әлеуметтік-мәдени дамуды насихаттауда бұқаралық ақпарат құралдарының ерекше орын алатыны белгілі. Қазақ тілінің мемлекеттік тіл мәртебесіне сай қызмет етуі мен дамуында да БАҚ рөлінің айрықша екендігі анық.

Мақсаты – республикалық БАҚ өкілдері, белгілі лингвист-ғалымдар, бірлесіп, бұқаралық ақпарат құралдары кеңістігінде қолданылатын терминдердің табиғаты мен ерекшеліктері, мемлекеттік тілде ақпарат тарату, соның ішінде тіл нормасының сақталуы, сөйлеу мәдениеті, терминдердің бірізді қолданылу мәселелерін талқылау.

Онлайн-семинарда «Қазақстан» ұлттық арнасының бас редакторы Қайнар Олжай (Нұр-Сұлтан), Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің доценті, ф.ғ.к. Бауыржан Иманғалиев (Нұр-Сұлтан), әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Журналистика факультетінің деканы, ф.ғ.к, доцент Сағатбек Медеубек (Алматы), Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті Қазақ тіл білімі кафедрасының профессоры, ф.ғ.д. Алмагүл Әділова (Қарағанды), Қ.Жү-

банов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті Филология факультетінің доценті, ф.ғ.к. Балкенже Қарағұлова (Ақтөбе), А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университеті Журналистика және коммуникациялық менеджмент кафедрасының аға оқытушысы Амангелді Шөрентаев (Қостанай) баяндама жасап, БАҚ терминдерінің қордаланған мәселелері төңірегінде ой өрбітті.

Онлайн-семинар қорытындысы бойынша тиісті ұсынымдар әзірленетін болады.

Ғаламторға әуес болудың зияны

Айдана АЙБЕКҚЫЗЫ,
ГӘФ Журналистика
мамандығының 4-курс
студенті

Қазір жаңа технологиялардың мүмкіндігіне, оның ішінде ғаламторға жүгінбейтін адам кемде-кем шығар. Әсіресе мектеп жасындағы балар үшін ғаламторсыз күн өтпес. Гаджеттардың қаншалықты зиян екенін білсек те одан арылар емеспіз.

Қазіргі таңда ғаламтор жастардың айнымас бір бөлігіне айналғандай десек, артық айтқанымыз емес. Жастардың басым көпшілігін сыртқы орта, айналасы, ата-анасы, достары, оқу мәселесі қызықтырмайтын деңгейге жетті. Олар ғаламторға сүйеніп, кітап оқуды, ізденуді қойған. Көбіне ғаламтордағы дайын рефераттар мен зерттеулерді пайдаланады. Тіпті кішкентай сәбилер де ұялы телефонға

ғана жұбанатын болды. Ал бұл буыны бекімеген перзент үшін қаншалықты зиян екенін білесіз бе? Жас балдырғандарымыздың осы компьютердің, ұялы телефонның кесірінен тәй-тәйлап қадам басқаннан-ақ көзілдіріктің көмегіне жүгініп жатқаны қынжылтады. Компьютерден бөлінетін ультра-күлгін сәулесі көзге кері әсерін тигізіп қана қоймай, баланы түрлі ауруларға шалдықтырады. Сонымен қатар компьютердегі түрлі-түсті, «тартымды» ойындар баланың психикасын бұзып, ойлау қабілітін тежейді. Көбіне мұндай балалар социумда өз орнын таба алмайды, тұйық болып өседі. Айта берсек аталмыш заманауи құрылғылардың зияны көп. Дегенмен заманына қарай адамы, адамына қарай қадамы, бізге бұл тиімділіктердің бәрі керек те шығар, егер жөнімен, орнымен, уақытымен қолданылса?!

Жарнама тіліндегі терминология мәселесі

Амангелді ШӨРЕНТАЕВ,
Журналистика және коммуникациялық менеджмент кафедрасының аға оқытушысы

XXI ғасыр ақпараттық коммуникация мен жаңа ақпараттық технологияның қарқынды өсуімен ерекшеленеді. Дәстүрлі БАҚ-тың қарқынды дамуы (баспа, радио, теледидар) және Интернеттің пайда болуы мен таралуы бірыңғай ақпараттық кеңістіктің, ерекше үздік те озық ортаның, көптеген медиа ағымдар жиынтығының пайда болуына алып келді. Осының бәрі сөздің пайда болуы мен таралуына, сөздік қолданыстың ерекшеліктеріне, тілдегі өзгерістердің сипатына ықпал етпеуі мүмкін емес еді. Осындай сөз қолданудың ауқымды ағымы бүгінгі бұқаралық ақпарат саласына да келіп жетті.

Қоғам өмірінің айнасы болып табылатын, елдегі саяси, әлеуметтік, экономикалық, мәдени, спорт, өнер, денсаулық сақтау және білім беру салаларындағы барлық қордаланған проблемаларды жұртшылық назарына ұсынатын, қандай да бір ғылыми жаңалықтар мен жетістіктерді көпшілікке таныстыратын әмбебап құрал болғандықтан журналистер қауымын ғаламның ақпараттық бейнесін жасаушылар деп тануға негіз бар.

Қазіргі бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарнама – ұлттық мәдениеттің белгілерін, өзге халықтардың мәдениетіне ықпалын тигізіп, жеке адамның ақпарат алу көздерін қалыптастыратын құрал. Жарнаманың тілдік және вербалды емес құралдардың жиынтығынан тұратынын,

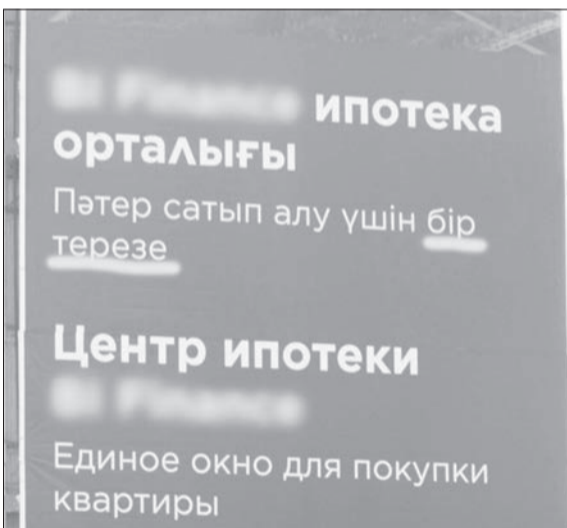

ақпарат беру, ықпал ету қызметтерін атқаратын кешенді нысан екенін білеміз. Жарнама мен PR - психология, қоғамтану, журналистика ғылымдарына, сонымен қатар әлеуметтік лингвистика, лингвомәдениеттану, аударматану, стилистика салаларына да қатысы бар тілдік коммуникацияның бір түрі.

Жарнама қашанда табыс, қаржы табу көзі болып келді және солай бола береді. Кез-келген тауардың да, қызметтің де жарнамасыз өтуі мүмкін емес екенін ескерсек, жарнаманың аралас-

пайтын саласы жоқ деуге болады. Бір қарағанда жарнама экономика, маркетинг салаларына ғана қатысты болып көрінгенмен, алайда бұқаралық ақпарат құралдарының да ажырамас бөлігі болғанын мойындауымыз керек.

Қазіргі бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарнаманың жариялануы, жалпы БАҚ жарнамасының қалыптасуында әлі де басы ашылмаған мәселелер көптеп кездеседі. Оның басты себебі – БАҚ-тағы жарнама мәтіндеріне бей-жай қарап, терминдердің дұрыс аударылмағандығы, жар-

намалық жарияланымдардың түбегейлі зерттелмегендігінен деуге болады. Осы тұрғыдан алғанда халықтың тілі болып саналатын БАҚ-тағы жарнамалық материалдардың тілі мен стилін қарастырып, зерттеу – маңызы ерекше мәселе. Ал терминология мәселесін көтергенде аударма мәселесі алғашқы орынға шығатыны даусыз. Қазақ тілтанушыларының алдында сол кезден-ақ өзге тілден енген сөздерді солай қабылдау керек пе немесе аудару қажет пе деген сұрақ тұрды. Бұл мәселе қазір де шешімін таппай отырғандығы, әсіресе сыртқы жарнамалар анық байқалады. Әсіресе қазақ тіліндегі жарнамалардағы орфографиялық, стилистикалық қателердің көп болуы. Көбіне жарнаманың мәтіні дұрыс аударылмайды, сондықтан айтылмақ ой өзгереді, мағынасы бұрмаланып, жұртшылыққа түсініксіз болады. Ал жекеменшік нысандардың атаулары мен сыртқы жарнамалары орыс тілінен мемлекеттік тілге сөзбе-сөз, шала-шарпы аударылғандықтан мағынасы өзгер-

ген сөз тіркестері мен грамматикалық қателерге тұнып тұрады. Кейбір нысандар мүлдем қазақ әріптерін қолданбайды, яғни заң талаптарына сай жазылмайды. Бұл келеңсіздіктерді ауыздықтау мақсатында біраз жұмыстар атқарылды. Баспасөз беттерінде «Жарнама қателері» туралы қаншама фотобәйгелер де

ұйымдастырылды. Алайда, күнделікті көріп жүрген қала көшелеріндегі жарнамалар сол баяғы қалпында.

Қостанай қаласында жарнама қызметімен айналысатын бірнеше агенттіктер бар. Бірақ оның барлығы дерлік орыс тілінде қызмет көрсетеді. Мұндай мәселе біздің өңірдің ғана «бас ауруы» емес. Мәселен Алматыдағы 200-ден астам жарнама агенттіктерінің бірде-біреуі қазақ тілінде жарнама жасамайды. Тек аудармамен айналысады, оның өзі сауатсыз.

Сөзімді филология ғылымдарының кандидаты, доцент Дәмегүл Баялиеваның сөзімен аяқтағым келіп отыр: «Жарнама – тілімен жарнама болады. Сондықтан да жарнама мәтініне де арнайы талаптар қойылуы керек деп ойлаймын. Біздің мақсат жарнаманы жоққа шығару емес. Қайта, қазақтың бай, көркем тілі - сапалы да сұлу сөздерінің мән-мағынасына мән беріліп, орынды да орнықты қолданса деген тілек қана».

Ректор грантының иегері

Айдана ТАЛФАТҚЫЗЫ,
Журналистика мамандығының 3 курс студенті

Лисаков қаласының №3 орта мектебінің 2019 жылғы түлегі Аяжан Серік Қостанай мемлекеттік университетінің ректор грантын ұтып алды. Ол – экономика және құқық институтының журналистика мамандығының 1 курс студенті.

– Аяжан, ҚМУ-ға қош келдің! Өзің жайлы, мектептегі жетістіктерің жайлы айта отыр.

– Мен 2002 жылы 29 сәуірде Алматы қаласында дүниеге келдім. 5 жасыма дейін атам мен әжемнің қолында өстім. Отбасында бес баламыз, мен үйдің тұңғышымын. Ата-анам жұмыс бабымен Қостанай облысы, Әулікөл ауданының Құсмұрын ауылына көшіп келді. Мен осы жерде мектепке бардым. №28 Құсмұрын орта мектебінде 10 жыл оқыдым. Достарым көп болды, көптеген іс-шараларға белсенділікпен ат салыстым. Әр мұғалім жанымға жақын жанға айналды. Кейін әкемді Лисаков қаласына ауыстырғанда қимастық сезім болды. Мектеп қабырғасындағы соңғы бір жылымды, әсерге толы сәттерді өз сыныптастарыммен өткізім келді. Бір жағынан жаңа қала, жаңа достар, жаңа мектеп те қызықтырды. Бірақ бойымда үрей болмады деп айта алмаймын, жаңа сыныптастарым мен ұстаздарым мені қалай қабылдағандар екен деген ойлар толғандырды. Алайда бір жыл ішінде оларға да бауыр бастым.

Мектепте көптеген үйірмелер-

ге бардым, қазақ тілі және әдебиет пәні бойынша олимпиадаларға, ғылыми жұмыстар сайыстарына қатыстым, авторлық өлең жазу додаларында жүлдері орындарға ие болып жүрдім. Жас ұлан ұйымының мүшесі болдым, онда іс-шараларды ұйымдастыруға ат салыстым. Оқу үздігімін.

– А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университеті ректорының грантына ие болғаныңды естігенде қандай әсерде болдың?

– ҚМУ ректорының грантына ие болғанымды наурыз айында естідім. Көп балалы отбасына берілген мүмкіндікті жібермеуге тырыстым, Ұлттық бірінғай тестілеуге дайындықты одан әрі күшейттім. Дегенмен қобалжу да болды, өйткені қажетті деңгейде ұпай жинай алмаған жағдайда ректор гранты берілмейді. Сәті түсіп 11 жыл бойы алған білімімді ақтап шықтым.

– Жарайсың! Ал студент Аяжанның қал-жағдайы қалай?

– Студенттік өмірім енді ғана басталды. Алдағы 4 жылым қызықты өтеріне сенімдімін. Өйткені менің жаным жаңашылдық пен үнемі қозғалысты қалайды. «Ахмет ұрпақтары» пікір сайыс клубына жазылдым, «Бадрисафа» би ансамбілінің құрамындамын. Студенттік өмірімді бос өткізім келмейді.

Болашақта өз ісімнің білікті маманы боламын деген ойдамын. Сондықтан оқу үлгірімді, әрине, алдыңғы қатарда. Жалпы өнер мен білімді, ғылымды бірге алып жүруге болады деп есептеймін, тек уақытты тиімді қолдана білу керек.

Өлең сөздің – патшасы

Қостанай мемлекеттік университетінде «Аялы жастар» еріктілер клубының ұйымдастыруымен «Жүректегі мейірімділік» атты поэзия кеші өтті. ҚМУ-нің талантты жастары дәріс аудиториясын гүлдермен, жапырақтармен әсемдеп, шырақтар жағып, өнер сүйер жастарға шабыт беруге тырысты. Сондай-ақ ыстық шай мен тәттілер іс-шараның шырайын келтірді десек

болады. Поэзия кешін әдемі өндер мен гитараның қоңыр үні әрлендіре түсті. Бұл жолы әлемдік классиктер мен заманауи авторлардың өндері орындалды. Кейбір туындылар студенттердің қаламынан туған.

Жүректерге жылылық сыйлаған кеште әр түрлі ақындардың өндері оқылды. Алайда көбінің ықпалы Сергей Есениннің туындыларына ауыпты.

Көп тіл білген көпті ілер

Нұрай САПАРБЕКОВА,
Журналистика мамандығының 2 курс студенті

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университетінің шетел филологиясы кафедрасының студенттері Диана Мусина мен Маргарита Зайцева, Ксения Задорожная DAAD бағдарламасы бойынша Германияның Йена қаласына 4 апталық тіл дамыту курсына барып қайтты.

DAAD немесе Неміс Академиялық Алмасу Қызметі (Deutscher Akademischer Austauschdienst) халықаралық академиялық әріптестік саласы бойынша Германияның ең ірі қоғамдық ұйымы. Аталмыш бағдарлама арқылы емтиханнан сүрінбей өткен студенттердің тегін оқуға мүмкіндіктері бар. Грант тек оқу ақысын төлеумен шектелмейді, курсқа қатысушылардың өзге де шығындарын өтейді. Барып келу жолы мен жататын орыны да есепке алынған.

– Маргарита, бағдарлама туралы қайдан білдіңіз?

– 3 курстың басында неміс тілі пәнінің оқытушысы Зәуре Темірғалиевна Германияға барып неміс тілінің деңгейін арттыруға және тәжірибе жинауға мүмкіндік бар екенін айтты. Біз еш ойланбастан құжаттарымызды тапсырдық. Қуантарлығы, біздің университеттен өтініш білдірген 4 студенттің төртеуі де грант иегерлері аттанды. Олардың бірі менмін. Бірақ, екіншіке орай Германияға тек үш адам ғана бардық. Құрбымыздың бірі белгілі себептермен бара алмады.

– Шет ел, бөтен оқу орны. Қиындықтар болды ма?

– Қиындықтар әрине болды, бірақ көп деп айта алмаймын. Біріншіден, ол мәдениет айырмашылығы. Мысалы бізде сабақ уақытында сыртқа шығу үшін оқытушыдан сұрану керек, ол жақта олай емес, тұрып кете беруге болады. Сабаққа қатысу, қатыспау да студенттің өз еркінде. Білім алғысы келген жастар өздері-ақ дәріс тындауға барады. Сондай-ақ бізге көлік жүйесін

түсіну қиынға соқты. Автобуска билетті дұрыс алмай, бірнеше рет адасқан кездеріміз де болды. Ең қиыны – басқа ортаға тап болу, сені түсінетін, сенімен бір тілде сөйлейтін жандардың болмауы.

– Сіздермен бірге білім алған студенттер кімдер? Олардың арасында қазақстандықтар болды ма?

– Қазақстаннан барған тек біз ғана. Мұндай мүмкіндік ҚМУ-нің студенттеріне ғана бұйырыпты.

Біз әлемнің түкпір-түкпірінен келген жастармен бірге оқыдық. Тіл дамыту курсы Африка, Вьетнам, Ресей, Корея сияқты елдердің студенттерінің басын біріктірді. Жалпы 30 елдің өкілдері болды. Аталмыш курсқа студенттермен қатар оқытушылар да қатысты. Олар академиялық білімдерін жетілдіру үшін келіпті.

– Жаңа ортада жаңа достар таптыңыз ба? Олар кімдер? Қазір де араласып тұрасыздар ма?

– Әрине, топтағы барлық қыз-жігіттермен жақсы қарым-қатынаста болдық. Вьетнам, Корея, Европа елдеріндегі курстастарымызбен қатынастарымыз үзілген жоқ. Бірақ, көбіне Ресей, Өзбекстан, Тәжікстаннан келген студенттермен бірге жүрдік. Қалай дегенмен де жақындығымыз сезіліп тұрады. Көбімен қазірдің өзінде интер-

нет желілері арқылы хабарласып тұрамыз.

– Қазақстан мен Германияның оқу бағдарламасында айырмашылық бар ма?

– Өкінішке орай, бұл сұраққа толыққанды жауап бере алмаймын. Мен жазғы курста оқыдым. Сондықтан олардың негізгі оқу бағдарламасының қандай екенін білмеймін. Алайда, осы 4 апта ішінде байқағаным, студенттері дербес. Олар оқу кестесін өздері құрап, жылдық оқу жоспарларын дайындайды.

– Алыс сапардан алған әсеріңіз бен сабағыңыз қандай?

– Бұл сапар арқылы біз үлкен тәжірибе жинадық деп ойлаймын. Себебі, неміс тілінде сөйлеу деңгейіміздің жоғарлағанын тек біз ғана емес, оқытушылар да байқады. Сонымен қатар есейіп, жан-жағыма байыппен қарауымы септігін тигізді. Неміс тілін жетілдіру жағынан да бағдарламаның берген көмегі зор.

Мен бұл сапардан керемет әсер алдым. Аз-мыз қиындықтардың болғанына қарамастан, Германияға барып келгенімізге еш өкінбеймін. Құрбыларыма, әсіресе шетел мамандығында оқитын достарыма осындай сапарларға баруға мүмкіндік болса еш ойланбаңдар, белді бекем буып білімдеріңді терендетіп келіңдер дер едім.

Бәрекеелді!

Алматыда ҚР Тұңғыш Президенті қорының студенттік шәкірт-ақысын тағайындау бойынша республикалық сайыстың қорытындысы жарияланды. Бұл қатарда біздің университеттің «Қазақ филологиясы» мамандығының 2 курс магистранты Сырым Жанжігітов те бар. Сырым Елбасы қорының шәкірті ақы иегері атану үшін қатаң сайыс талаптарынан өте білді. Биыл тоғызыншы рет өткізіліп отырған республикалық байқау екі турдан тұрды. Бірінші тур оқу орнында өткізілді, ал екіншісі қор ЖОО ұсынған студенттер арасында

ұйымдастырды. 27 мамыр мен 28 маусым аралығында өткізілген конкурста Нұр-Сұлтан, Алматы, Ақтөбе, Қарағанды, Қаскелең, Көкшетау, Қостанай, Қызылорда, Павлодар, Петропавл, Семей, Түркістан, Өскемен және Шымкент қалаларының 350-ден астам студенттері қатысып, оның 80-і ғана жеңімпаз атанды. Шәкірт-ақы оқу озаттары, сонымен қатар әлеуметтік және ғылыми-зерттеу жұмыстарының жеңімпаздарына берілді. Сырымды шын жүректен құттықтаймыз! Алатын асуларын көп болсын!

"БІЛІМ ЖАРЫСЫ"
МЕНШІК ИЕСІ: А.Байтұрсынов атын дағы Қостанай мемлекеттік уни вер си теті, Редакцияның мекенжайы: Қостанай қаласы, А.Байтұрсынов көшесі, 47. Тел. 511167

Шығарушы редактор
А.Өстемірова

Беттеген Қапан Айтолқын
Бас маман Арайлым Сарбасова

Немірді дайындаған ҚМУ-дың журналистика мамандығының студенттері

ОО "Костанай полиграфия". Ул. Мауленова 16 тел 8(7142)28-02-93
Заказ №1798

Тираж 700 экз. Объем 2 печатных листа Айына 1 рет шығады

Газет Қазақстан Республикасының Мәдениет ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде 2002 жылдың 25 наурызында тіркеліп, №2794-г куәлігі берілген